

FLERSPROGLIG PÆDAGOGIK

Den seneste forskning inden for sociolingvistik har fokuseret på den flydende måde, folk bruger sprog på som led i den øgede mobilitet, den komplekse migration og den lingvistiske mangfoldighed mange steder i verden. Tidligere fokuserede sprogforskere på komplette, navngivne sprog (fx fransk, tysk eller engelsk), som folk kunne tale på forskellige niveauer. Disse niveauer var typisk inddelt i et hierarki fra "begynder" til "indfødt sprogbruger". Tosprogethed blev ofte opfattet som parallel etsprogethed, hvor folk ikke blev opfattet som rigtigt tosprogede, medmindre de talte begge sprog lige godt og som "indfødt sprogbruger". Denne opfattelse har præget andetsprogsundervisningen, og har ledt til, at mange undervisere har forbudt alle andre sprog end målsproget i klassen. Det er dog kun lidt eller ingen evidens for, at denne tilgang skulle hjælpe folk med at lære nye sprog (se også Elsa Auerback, *Reexamining English Only in the Classroom*, 1993). Det er særligt vigtigt, uanset hvad underviserens personlige standpunkt måtte være, at underviser og frivillige er enige og sender det samme budskab til kursisterne - er klasselokalet et flersproget eller etsproget læringsrum.

Et alternativ til denne lidt ensidige, afgrænsede, etsprogede opfattelse af sprog kunne være at tage i betragtning, at alle har et flydende og dynamisk udvalg af sprogressourcer (vores 'lingvistiske repertoire'), der hænger sammen med vores sociale, økonomiske og geografiske kontekst - med andre ord med vores livshistorier. Fx vil en person, der er født i Algeriet af forældre, der taler berberisk, og som studerer økonomi på universitetet og ender i London via Belgien, højst sandsynligt have erhvervet sig sprogfærdigheder og viden, der trækker på alle de nævnte sprog. Hun vil kunne samtale på berberisk, men vil nok være mere sikker i dagligdags situationer end i arbejdssammenhæng. Hun vil kunne læse standard arabisk og forstå de fleste varianter af arabisk med varierende grad af besvær, men hun vil være mest tryk ved at tale algerisk arabisk. Hun vil tale og skrive flydende fransk, især akademisk sprog og forretningssprog. Hun vil være stadigt bedre til at kommunikere på engelsk i en lang række sammenhænge og vil kunne læse en smule flamsk fra sin tid i Belgien. I et super mangfoldigt lokalt fællesskab i London findes der måske nogle, der på en enkelt dag vil bruge hele deres repertoire.

Men hvad betyder det egentlig for undervisning og læring? Hvis man vælger en flersproget tilgang betyder det først og fremmest, at man forsøger at forstå og underbygge kursisters eksisterende sproglige ressourcer. Kursisterne bliver ikke behandlet som "utilstrækkelige" på målsproget, men som dygtige lingvister med en række sproglige ressourcer, man kan bygge videre på. Dette får kursisterne til

at føle sig mere selvsikre og respekterede. Når kursisterne har det godt med sig selv, vil deres indlæring også være bedre. Når man fx spørger en kursist om, hvordan man siger et ord eller et udtryk på et andet sprog, så hjælper det dem med at forbinde ny viden til deres eksisterende viden. Når man giver kursister, der taler samme sprog, lov til at anvende det/de sprog, de er eksperter i, til at analysere målsproget, eller hjælpe hinanden, kan de udvikle en sproglig bevidsthed og dermed bedre forstå kompleksiteten i grammatik eller betydning. Når man bruger forskellige sprog til at diskutere, få ideer og planlægge (fx skriftligt), kan man opnå mere komplekse resultater på et højere sprogligt niveau.

Hvis blanding og samtidig brug af forskellige sprog i stigende omfang karakteriserer den måde, vi kommunikerer på i mangfoldige samfund, hvorfor så ikke forberede kursisterne på den virkelighed i timerne? At gennemtvinge en 'rent målsprog' politik (fx kun at måtte tale dansk på holdene i Odense) kan skabe et kunstigt, ikke-autentisk miljø. Det kan være nyttigt at spørge kursisterne om deres holdninger til og syn på fx at blande forskellige sprog, tosprogethed og sproglindlæring (sprogideologier er den sociolingvistiske term). Man kan også spørge kursisterne om deres sprogbrug i deres hjem, lokalsamfund, på deres arbejdsplads osv. (praksis er den tekniske term), så læringen kan blive så relevant som muligt (se Ofelia Garcia, *Problematising the Linguistic Integration of Migrants: the role of translanguaging and Language teachers*, 2018).

Udover sund pædagogisk fornuft er der også relevante politiske grunde til at se positivt på flersprogethed og sproglig pluralisme i klasseværelset. Rundt omkring i Europa bliver sprog brugt som en undskyldning for racisme hos folk, der er fjendtlige overfor immigration og forskellighed - det bliver ikke bare krævet, at immigranter lærer at tale sproget i deres nye land, men det bliver også krævet, at immigranter stopper med at tale deres andre sprog i offentligheden eller endda derhjemme. Både i England og andre steder er det almindeligt for migranter at opleve at blive overfuset på gaden eller på offentlige steder for at tale et andet sprog end engelsk. Naturligvis anerkender underviseren vigtigheden af at lære sproget i landet og/eller det lokale samfund, men vi bør også værdsætte fordelene ved at kunne tale mere end ét sprog på et individuelt og samfundsmæssigt plan. Og hvilket sted er bedre at tilvise, at migranter er velkomne, og at deres sprog er velkomne, end en sprogklasse? Som underviser bliver man nødt til at sørge for, at vores frivillige har det på samme måde og ikke (uforsætligt) viderefremidler fjendtlige, ugæstfrie forestillinger.